

'Shell is een erg onverantwoordelijk bedrijf'

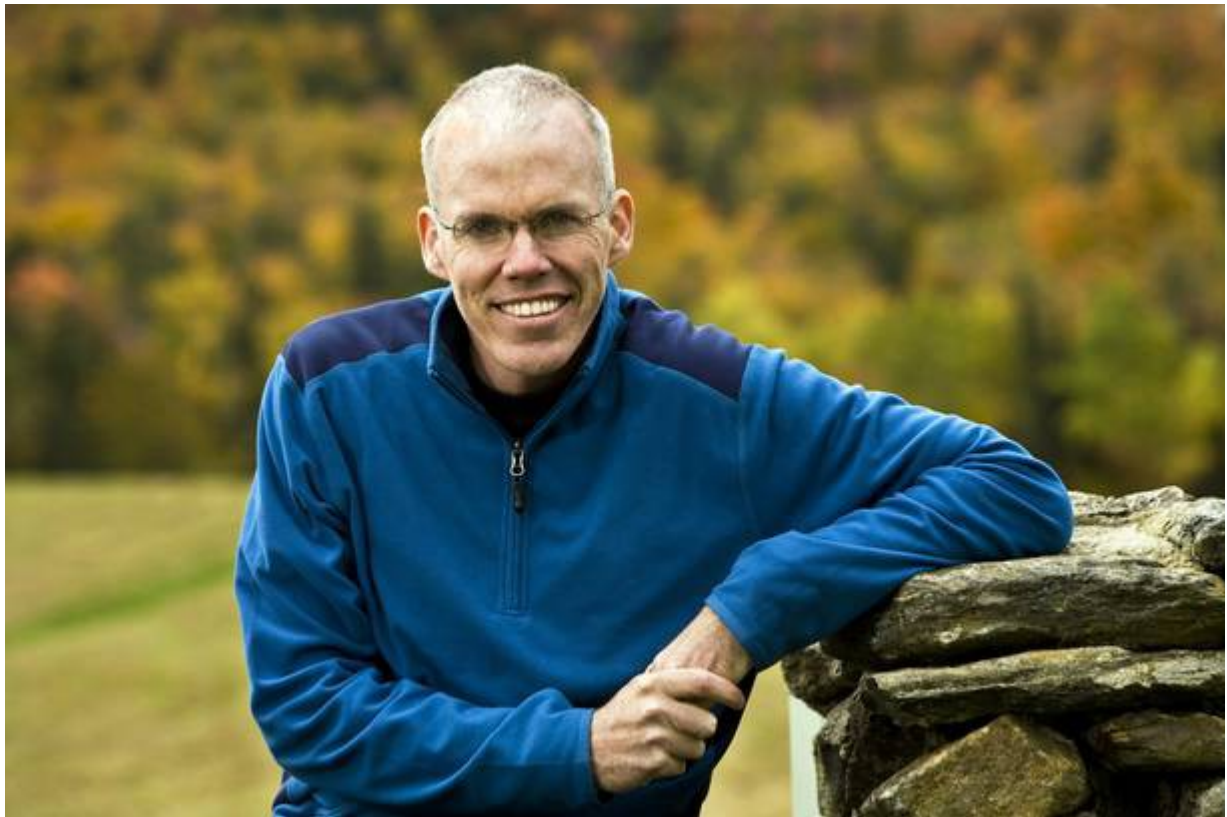
INTERVIEW Vandaag is Global Divestment Day, een actiedag voor het afbouwen van investeringen in fossiele brandstoffen. Journalist Bill McKibben is een drijvende kracht achter de fossielvrij-beweging. 'Met rede alleen redden we het niet. Passie, verbeelding en creativiteit zijn het antwoord.'

Door: Ben van Raaij 14 februari 2015, 01:00

13

Als de bestuursvoorzitter van Shell de verzamelde oliebazen toespreekt over klimaatverandering, dan heb je wel iets bereikt. Deze week brak Ben van Beurden op het diner van de International Petroleum Week in Londen de staf over de divestment-beweging, de wereldwijde campagne om grote beleggers over te halen uit aandelen in olie, steenkool en gas te stappen.

Fossiele brandstoffen eruit, duurzame, hernieuwbare energiebronnen erin, dat is een heel naïef idee, aldus Van Beurden, geciteerd in [The Guardian](#). De wereldeconomie heeft nog vele decennia olie, kolen en gas nodig. 'Zeker, de klimaatverandering bestaat. En ja, duurzame energiebronnen zijn een onmisbaar deel van de toekomstige energiemix. Maar nee, het uitlokken van een sudden death van fossiele brandstoffen is niet verstandig', foeterde de Shell-baas.

Bill McKibben © -

Desinvesteren: ook in Nederland

In het kader van Global Divestment Day zijn er vandaag ook in Nederland acties. De desinvesteringsbeweging (hier vertegenwoordigd door Fossilvrij Nederland) is afgelopen jaar flink aangeslagen, in de VS maar ook in Europa. Honderden beleggers van publiek geld, waaronder universiteiten, kerkgemeenschappen, gemeenten en pensioenfondsen, besloten hun beleggingen in fossiele brandstoffen (deels) af te bouwen. Een grote trofee was de Rockefeller Foundation, waarvan het kapitaal door oliebaron John D. Rockefeller werd vergaard. Ook het grootste beleggingsfonds ter wereld, het Noorse staatspensioenfonds, is fossiele belangen aan het afstoten. Veel andere beleggers staan onder druk, van Harvard University en de Church of England tot pensioenfonds ABP.

En dat terwijl de redenering achter desinvesteren solide is, zeker met het oog op de VN-klimaatconferentie van Parijs eind dit jaar. Als de wereld, zoals afgesproken, een rampzalige opwarming boven 2 graden Celsius wil vermijden, moeten de meeste olie- en gasreserves in de grond blijven. De oliemaatschappijen hebben drie keer zoveel 'bewezen reserves' als mogen worden opgestookt, en steken nog miljarden in nieuwe

exploratie.

Alle reden dus publieke gelden uit fossiele brandstoffen te halen en in duurzame alternatieven te steken. Niet per direct, zoals Van Beurden doet voorkomen, maar binnen vijf jaar. Voor het klimaat, maar ook voor de portemonnee. Want al die onverstookbare olie- en gasreserves vormen een 'carbon bubble'. De aandelen van de oliemaatschappijen zijn uiteindelijk gebaseerd op lucht.

Een van de geestelijk vaders van de fossielvrij-beweging is Bill McKibben (54). De Amerikaanse schrijver-journalist (hij werkte voor The New Yorker en publiceerde in 1989 een klassieker over klimaatverandering, The End of Nature) richtte in 2008 de actiegroep 350.org op, vernoemd naar het aantal deeltjes CO₂ in de atmosfeer dat nog 'veilig' is. De beweging boekte september vorig jaar succes met de People's Climate March in New York, met zo'n 400 duizend deelnemers.

Wat brengt een schrijver ertoe fulltime actievoerder te worden?

McKibben (per e-mail): 'Ik kwam er eindelijk achter dat we het met de rede alleen niet redden. Ik dacht als schrijver dat alles draaide om goede informatie. Maar we hebben het debat over klimaatverandering 20 jaar geleden al gewonnen - toen was de wetenschappelijke consensus duidelijk. We legden het alleen af in de politieke strijd. Omdat die niet wordt beslecht door rede, maar door macht. De fossil fuel industry, de rijkste ter wereld, heeft onuitputtelijke fondsen, die ze gebruikt om het politieke debat te beïnvloeden. Wij hadden een andere pasmunt nodig, en besloten dat het antwoord de beweging was - passie, verbeelding, creativiteit.'

De fossielvrij-campagne lijkt wereldwijd steeds meer weerklank te vinden. Hoe verklaart u dat? En wat zijn de volgende doelen?

'Iedereen kan overal de strijd aangaan met deze schurkenbedrijven. We hebben allemaal banden met instellingen die beleggen in de vernietiging van de aarde. Het is niet het enige front: we vechten ook tegen oliepijpleidingen, kolenmijnen en nieuwe havens, en lobbyen hard voor de snelle uitrol van duurzame energiebronnen. Maar de strijd aanbinden met de financiering van de destructie van de aarde is cruciaal.'

Hoe komt het dan dat zoveel grote beleggers blijven vasthouden aan fossiele brandstoffen?

'Behoudzucht.'

Wat vindt u van de kritiek van Shell-topman Van Beurden dat desinvesteren naïef is omdat we nog lang niet zonder fossiele brandstoffen kunnen?

Shells grote hoop is dat de olie- en gasbedrijven kunnen zorgen dat de wereld zo langzaam verandert dat ze hun businessmodel nog een jaartje of twintig kunnen rekken

'Zijn grote hoop is dat de olie- en gasbedrijven kunnen zorgen dat de wereld zo langzaam verandert dat ze hun businessmodel nog een jaartje of twintig kunnen rekken. Als hen dat lukt, betekent dit dat we de planeet voor millennia versjteren. We kunnen heel snel overstappen op hernieuwbare energiebronnen - de Duitsers laten zien hoe dat moet. En de wetenschap zegt dat het ook moet, al komt het de bazen van Shell slecht uit.

'Shell is, by the way, een van de onverantwoordelijkste bedrijven ter wereld. Nadat ze hebben meegeholpen de Poolkap te laten smelten, stonden ze als eersten in de rij om in de nieuwe ijsvrije wateren te mogen boren naar nog meer olie en gas. Als de geschiedenis van deze periode wordt geschreven, zal dat terecht als toppunt van arrogantie worden gezien.'

Hoe zit het met Corporate Green, bedrijven als Unilever die duurzaamheid hoog in het vaandel hebben? Kunnen die deel uitmaken van de klimaatbeweging?

'Wij blijven hopen dat de rest van het bedrijfsleven echt opstaat tegen de fossiele-energiejongens, en voorkomt dat zij de agenda op klimaatgebied blijven bepalen. Hun politieke standpunten op dit punt zijn belangrijker dan wat ze doen om hun bedrijven en fabrieken te verduurzamen.'

Hoe doet president Obama het op klimaatgebied? Doet hij genoeg?

Houd op ons te vertellen wat je over twintig jaar wilt doen,
als je toch niet meer in functie bent

'Niets is genoeg. We moeten altijd meer eisen. Obama heeft een tweeslachtig beleid: hij heeft grote gebieden opengesteld voor boringen en mijnbouw, zoals de Atlantische kust, maar ook goed, toekomstgericht beleid ingezet. Daarom is onze strijdkreet steeds meer: laat het in de bodem zitten. Houd op ons te vertellen wat je over twintig jaar wilt doen, als je toch niet meer in functie bent.'

Het verzet tegen een oliepijpleiding van de Canadese teerzanden naar de Golf van Mexico was cruciaal voor 350.org. Het Congres heeft nu ingestemd met de aanleg. Komt die pijpleiding er?

'Weet ik niet. Het was vier jaar geleden volgens iedereen een gelopen race. Maar onder grote druk van burgers is Keystone XL weer een open kwestie geworden, en heeft het 800 duizend vaten per dag van de smerigste olie ter wereld onder de grond gehouden. Als president Obama de pijpleiding per veto tegenhoudt, is hij de eerste wereldleider die een groot project schrapt vanwege het klimaat.'

2015 is een cruciaal jaar, met de VN-klimaatconferentie van Parijs, waar bindende afspraken moeten komen. Wat verwacht u ervan?

'De conferentie van Parijs wordt hooguit een nieuwe tussenstop op een lange weg. De onderhandelaars gaan het probleem niet oplossen. Laten we hopen dat ze niet het enige laten varen waarover ze het in Kopenhagen eens waren: een maximale opwarming van 2 graden Celsius.'

U publiceerde al in 1989 een klimaatveranderingsboek met de omineuze titel *The End of Nature*. Is de slag niet al verloren?

'Het is te laat om de opwarming te stoppen. Maar niet te laat om te voorkomen dat het erger wordt dan onvermijdelijk. Een wereld die 2 graden warmer is zal ellendig zijn, 4 graden warmer wordt onleefbaar. We moeten dus alles op alles zetten.'